

Két idegen kagylófaj jelenléte a Balatonban

Lovas Réka

10. évfolyam, Lovassy László Gimnázium, Veszprém

Dr. Szalainé Tóth Tünde, Kovács Kata

Adventív (jövevény) fajoknak nevezzük az emberi kultúra következményeként elterjedt, többnyire behurcolt, idegen származású fajokat. Megjelenésük, elszaporodásuk jelentős hatást gyakorol a honos élővilágra. Általában az ember közvetlen (terjesztés) vagy közvetett (élőhely-átalakítás) közreműködésével terjednek, s közülük több faj válik invazívvá.

Napjainkban egyre nagyobb kárt okoznak ezek az „idegenek”: sok faj okoz pl. gazdasági - (amerikai kukoricabogár) vagy egészségügyi kárt (parlagfű).

A vándorkagyló (*Dreissena polymorpha*) a Fekete-tengerben honos faj, de már az 1800-as évek elején megkezdte hódító útját Európában. Gyors terjedésében nagyon segítette az ember, hiszen a Dunán, mint vízi közlekedési úton át egyenes volt az útja Európa szívébe. A lárvája a vízben lebeg addig, míg eléri azt a fejlődési stádiumot, mikor rögzülési helyet kell választania. A hajók alja erre nagyszerűen megfelel, így ott megtelepedve könnyen eljuthat nagy távolságokra. A rakomány nélkül közlekedő hajók általában ballasztvizet vesznek fel, és ebben néhány lárvát túléli az utazást addig, míg újra kiengedik a ballasztvizet az élővízbe. A vándorkagyló a sós vízi körülmények után jól adaptálódott édesvízi körülményekhez, a kifejlett egyedek és a lárvák egyaránt, vagyis meglehetősen tágtűrűsű faj. A Balatonban 1932-től van jelen.

Az elmúlt 4 évben a Balatont szegélyező parti kőszóráson a *Dreissena polymorpha* mellett megjelent egy testvérfa is: a *Dreissena bugensis*.

Vizsgálatom során azt tűztem ki célul, hogy egy, viszonylag zavartalan élőhelyen, Balatonalmádiban felmérjem e két kagylófaj mennyiségi viszonyát egymáshoz képest. Arra voltam kíváncsi, hogy egy olyan élőhelyen, melyet már 79 éve benépesített a *D. polymorpha*, s amely az új jövevény ökológiai igényeinek is megfelel, fennáll-e a 2 faj között kompetíció.

Felmérésemet Balatonalmádiban, egy nádassal borított kis öbölben végeztem, ahol található parti kőszórás, de ez kevésbé kitett a direkt hullámszásnak. Ezen a területen a nádas miatt bőven van rendelkezésre álló, a kagylók által szűrőgethető tápanyag, így ez nem lehet limitáló tényező a növekedésükben.

A mintát 2010. szeptember 21-én gyűjtöttem, a parti kőszórásról. A kövek felületét, melyet kagylók borítottak lemértem, majd szike segítségével eltávolítottam a kagylókat úgy, hogy bizzuszfonalaikat - melyekkel rögzülnek – elvágtam. Az egyedeket 70 %-os etanolban tartósítottam határozásig. Összesen 5494 cm² felületű kőről gyűjtöttem kagylókat.

A nagyon kicsi, juvenilis példányokon még nem felismerhetőek a határozóbélyegek, ezért 1238 egyedem nem tudtam meghatározni, mert ezeknek a mérete nem érte el a 0,5 cm-t. A kőről való eltávolítás során 69 egyed héja eltört, így ezeket sem tudtam meghatározni.

Vizsgálatom eredménye az, hogy a *D. polymorpha* dominált 330 egyeddel, míg a *D. bugensis* faj 241 egyeddel képviseltette magát. Csak a *D. polymorpha*-ból találtam 2 cm-nél nagyobb példányokat, igaz, csak hármat. A kisebb egyedszámú *D. bugensis*-ből viszont több volt a nagyobb példány, 1,5-2 cm-esek.

Eredményeim szerint egyelőre a *D. polymorpha* faj még dominál a parti kőszórásokon. Viszont az a tény, hogy *D. bugensis* pár év alatt ilyen jelentős élőhely területet hódított meg a Balatonban a *D. polymorpha* rovására, azt sejteti, hogy mennyisége várhatóan a következő években növekedni fog. S ismét tanúi lehetünk egy olyan esetnek, hogy egy behurcolt faj invazívvá válik egy hazai élőhelyen! S ennek – hasonlóan a többi esethez - káros következményei lehetnek!